

בשולץ, עם רבי חיים אהרן טורצ'ין (משמאל) ורבי רפאל סאלאווייציק. מאחור: רבי מאיר הלוי סאלאווייציק

כתבם על לוח לבך

במהלך התקופות שבהן שהה בשווייץ, התגלגלה הזכות לכמה מבני המקום לספוג אל קירבם מניחוח שיחותיו, כאשר התלוו אליו בעודו מהלך בין שבילי עיירת הנופש. על אחת מאותן שיחות של תורה שמענו מפי רבי דוד הלר שליט"א מלוגאנו אשר בשווייץ, שכמעט ולא זזה ידו מידו בעת שהותו ב"שולץ", וכה הוא מספר:

כאשר התלויתי למרן זצ"ל כטיולו בין שביליה של עיירת הנופש "שולץ", שוחח עמי אודות לימוד התורה, וסיפר בפני בארוכה את המעשה הידוע ברבי

זלמלה, אחיו של מרן הגר"ח מוואלוז'ין זצ"ל, כשבשולי המעשה הוסיף לבאר את פשר הענין שדברי תורה עליהם להיות בבחינת "כתבם על לוח ליבך", ואלו היו דבריו:

כתיב בפרשת יתרו⁽³⁶⁾ "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק". הרי, שבניגוד לדרך הטבע לפיו הקולות נשמעים והמראות נראים, במעמד הר סיני, לעומת זאת, ראו כל העם את הקולות.

והדבר אומר דרשני, שהלא ברור הדבר שלכל נס ישנה מטרה ותכלית מוגדרת, וכל הנסים שנעשו לאבותינו היו כאלו שהיו נצרכים כל אחד לשעתו, אלא שההכרח הוליד שהם יבואו במהלך של מחוץ לדרך הטבע. כגון, עשרת הניסים שנעשו במקדש,⁽³⁷⁾ שכולם היו דברים נחוצים ונצרכים מצד עצמם, אלא שבמהלך הטבעי לא ניתן היה להגיע אליהם, ולפיכך עשה הקב"ה שהם יבואו על כל פנים בדרך נס. אולם נס זה המובא בכתוב, שבמעמד הר סיני נראו לעיני בשר הקולות, על שום מה הוא בא?

וביאר מרן זצ"ל במתק לשונו, על פי מעשה שהיה ברבינו חיים מוואלוז'ין, כאשר ישבו בפניו גדולי תלמידיו – הג"ר דוד טעביל ממניסק, והג"ר בערל טורעצר ועוד, ונסובה השיחה אודות מאמר חכמינו ז"ל:⁽³⁸⁾ "כל פרנס המתגאה על הציבור שלא לשם שמים אינו זוכה לבן תלמיד חכם". נענה רבי חיים ואמר, כי מכלל לאו אתה שומע הן, ומתוך דברי חז"ל שפרנס המתגאה על הציבור שלא לשם שמים אינו רואה בן ת"ח, למדים אנו כי הפרנס המתגאה על הציבור בכוונה טהורה ולשם שמים בלבד, זוכה הוא בעבור כן לבן תלמיד חכם.

הנה, הוסיף רבי חיים ואמר, יכולים אתם לראות כדוגמא לכך את אבי ששימש כפרנס העיירה וואלוז'ין, כשכל מעשיו היו לשם שמים, שזכות זו

(36) שמות כ', ט"ו.

(37) אבות פ"ה, ז'.

(38) ראש השנה י"ז ע"א.